

Inserati se sprejemajo in velja trisopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se sena primerno zmanjša.

Rokopis

ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravišstvo (administracija) in ekspedicijska na Dunajski cesti št. 15 v Medija-tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEC.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
Za pol leta . . . 5 " — "
Za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
Za pol leta . . . 4 " 20 "
Za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Florijanske ulice šte. 44.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Zarad velikonočnih praznikov izide prihodnja številka „Slovenca“ v četrtek, 13. t. m.

Meščani!

V torek se pričó mestne volitve. Naši kandidatje se:

Za III. volilni razred, ki voli v torek:

Dr. Valentin Zarnik,
odvetnik in deželni poslanec.

Jan. Nep. Horak,
hišni posestnik, prvomestnik pomožnega društva itd.

Ivan Hribar,
glavni zastopnik banke „Slavije.“

Za II. volilni razred, ki voli v četrtek:

Peter Grasselli,
deželnega glavarja namestnik, hišni posestnik itd.

Franc Potočnik,
stavbeni svetnik.

Alojzij Bajer,
c. kr. računski revident in hišni posestnik.

Za I. volilni razred, ki voli v petek:

Josip Kušar,
predsednik trgovinske in obrtnijske zbornice.

Ivan Vilhar, hišni posestnik.

Dr. Alfons Moše,
odvetnik.

Dr. Franc Papež,
odvetnik.

Narodni volilni odbor.

Neke opazke o nasvetih prof. Kvičale gledé broja naših srednjih šol.

V 35. šte. „Slovenca“ sem spregovoril o učnem jeziku na naših srednjih šolah ter mi je tukaj samo še omeniti, da sem proti

vsakemu utrakvizmu jezičnemu tudi na naših učiliščih posebno pa še proti učenju pedagogike v nemškem jeziku. Naši narodni učitelji menda vendar ne bodo potrebovali nemškega jezika po slovenskih šolah; saj mora biti vsakej reči enkrat konec, menda bode tudi ponemčevanja slovenske dece. Tisti, ki svetujejo, da se nemščina pridrží, pa če tudi samo za en predmet, kot nastavni jezik, podpirajo sami ponemčevanje, ali vsaj ne gledajo, da se odstrani.

Tudi, kar se tiče broja naših srednjih šol, se ne skladam niti najmanje z nasveti prof. Kvičale, katerega zahtevanja so za nas Slovence tako neznatna, da bi jih morala nam čisto protivna vlada precej odobriti, saj Nemštvo ne bi na ta način nič zgubilo, da celo na neke točki še dobilo. Poglejmo, če res ni tako. Prof. Kvičala nasvetuje za Kranjsko tri gimnazije: v Ljubljani, Novem mestu in v Kranju (nižjo). Kar se tiče druge in tretje točke slažem se z g. predlagateljem, ali s prvo ne. V Ljubljani bi se imela osnovati po navedenem predlogu nova slovenska gimnazija poleg obstoječe nemške. Zakaj? Menda zato, ker se je po novem popisu dokazalo, da živi v Ljubljani 5000 Nemcev, ki bi imeli potem svojo gimnazijo, saj Kočevarji imajo tudi svojo (nižjo) v Kočevju; tedaj 29 392 kranjskih Nemcev dve gimnaziji. Je-li to pravično razmerje? Je-li more kdo verovati, da je na sedanji ljubljanski gimnaziji zares toliko nemških dijakov, kolikor se jih statistično po programih našteva, in da jih bode vedno toliko, kolikor jih je zdaj? To je jako dvomljiva stvar. Zakaj bi se tedaj utemeljevala nova gimnazija v Lub-

ljani ter s tem radi pešče Nemcev državni budget obkladal z novimi izdatki? Po mojem skromnem ali pravičnem mnenju bi se morala sedanja gimnazija pretvoriti v slovensko. Ovedočen sem, da bodo vsi takozvani Nemci ostali na gimnaziji ter napredovali v naukih kakor do zdaj. Če se mora 400 slovenskih dijakov nemški učiti, je li je večja krivica, če se peščica Nemcev uči slovenski, saj ti ljudje tako med Slovenci kasneje kruha iščejo. Vrh tega pa bi se s to nemško gimnazijo tudi nemškutarstvo podpiralo, kar pa gotovo ni bila in ne bode namera naših državnih poslancev.

Podajmo se zdaj na Štajersko. Tukaj bi se imele v Mariboru, Ptuj in Celju osnovati slovenske paralele na nižji gimnaziji, višja pa bi ostala nemška. Tedaj 400 000 Slovencev štajerskih (popis jih ima samo 388 419) ne bi imelo nobene popolne srednje šole. Je-li pa je to pravično? In kje leži Celje, Ptuj in Maribor? Je-li ne na slovenskih tleh? Je-li ni okolica teh mest slovanska? In čeravno so ta mesta deloma ponemčena, vendar se tudi tukaj more človek prav malo zanesti na statistične podatke o programih teh gimnazij. Kdo izmed nas veruje, da je na celjski gimnaziji polovica nemških dijakov? Na teh gimnazijah se Nemci v ravnateljskih pisarnah fabricirajo, samo da se dokaže potreba nemških šol. Dijaci prihajajo večnoma iz okolice v šolo, teh je večina in so Slovenci; pa končno tudi mesta Celje, Ptuj in Maribor niso tako ponemčena, kakor se misli, večna prebivalcev je še dandanes slovenska in bode ostala. Zato pa imajo skrbeti možje, ki vodijo narod, da se najdejo sredstva, da se Slovenstvo vzdrži. Pisatelj teh

Okrožnica Strossmayerjeva

o razmerah zapadne in vzhodne cerkve.

(Dolge.)

III.

Vsaka edinost na svetu bodi si v družini ali v državi sploh v vsakem društvu naklada zaradi splošnega namena tudi splošne dolžnosti in občne žrtve. Tudi edinost v cerkvi božji naklada naravno svete dolžnosti in žrtve vsemu svetu in vsaki cerkvi, ki spada k skupnemu telesu; te občne dolžnosti in žrtve so edina cena one svobode in neodvisnosti, brez ktere cerkev božja v obče in posamezne cerkve posebej ne morejo biti, ako hočejo dovoljno zadovoljiti vzvišenemu svojemu namenu. Cerkev vzhodni se je poljubilo razrušiti zvezo edinosti z zapadno cerkvijo, toda s čim je ona to plačala? Plačala je to s svojo srečo in s propadom lastne svobode in neodvisnosti, ki pa ste prvi pogoji, da cerkev živi in vpešno deluje.

To, kar sem rekel, ni prazno sumničenje, nego je sveta resnica, katero potrjuje vsaki list zgodovine vzhodnega cesarstva in vzhodne cerkve. Vže pričetnika razdora Focij in Ce-

lularij občutila sta ostrino meča, katerega sta se poslužila, da se ločita od zapadne cerkve, oba umrla sta v prognanstvu. A kaj se je zgodilo s patriarhom carigrajskim, ki je tako slavno hrepenel po naslovu: ekumenični patriarh in po prvem častnem mestu na vzhodu. Osoja mu je taka, da nosi od početka svojega na sebi očitne znake onega gosta evangeljskega, ki je nepristojno hlepel po prvem mestu, dekler ga ni hišni gospodar javno osramotel in postavil na zadnji sedež. O tem govori obširno zopet Jireček v svojem vže omenjenem delu. Grozno je, kar pripoveduje ta pisatelj o fanariotih in tudi skličeje se na poročila javnih poslancev na primer pruskega Gaffrona potrjuje v poglavji 27. od 460—470 strani. Ti grški Bolgari, fanarioti imenovani, ne ljubijo svojega naroda ter nesrečo njegove ne smatrajo za svojo nesrečo; namesto da bi svojo narodno cerkev ljubili, spoštovali in v njej iskali zavetja; namesto da bi cerkvenega poglavarja, svojega patriarha kot očeta ljubili, ter zanj, ako treba, darovali tudi svoje življenje, vse to oni zametavajo in vse svetinje svojega naroda po vzgledu Judov prodajajo za denar. Njim so cerkvene časti le plen,

katerega treba, čim večkrat tem bolje, na trg nositi in nesramno prodajati. Tako je mogoče, da je v 390 letih sledilo 140 patriarhov na stolci sv. Ivana Zlatoustu. Na takov način postali so vladike mnogi kuharji, taki, ki se vkvarjajo s tem, da pipe bašejo in kavo pripravljajo (čibukdžije kšedžije), kar je bilo tim žalostnejše, ker so imeli večidel v rokah zraven cerkvene tudi posvetno oblast. Vsakdo lahko ume, kaj bi se v takih okolnostih moralo zgoditi s svobodo in praviim življenjem cerkvenim in kako da je sedaj desetkrat manj kristijanov na vzhodu, nego jih je bilo ob času svete edinosti med vzhodom in zapadom. — Meni je žal, da sem moral to navesti; zelo drago bi mi bilo, da bi se carigrjski cerkvi čim prej povrnil časi stare slave in nekdanjega življenja. Jaz sam bi želel pričujoč biti v starih bazilikah solunskih in carigrjskih pri službi božji v veličastnem, vzhodnem obredu, toda, povem odkritosrčno, mi je žal, da se vse te okolnosti, prenesene v naš narod in v pravoslavno cerkev na balkanskem polotoku, imenujejo edino zaradi predsodkov posebna milost previdnosti božje in čista resnica. Čista resnica je po svetem nauku živo gorščično

vrtic je tega mnenja, da se tudi za Štajersko zahtevajo višje gimnazije v Mariboru in Celju eventualno v Ptuj.

V Gorici bi imela biti doljna gimnazija slovenska in italijanska, višja pa nemška (predavanje enega predmeta v slovenščini še ne čini gimnazije slovenske). Nemška višja gimnazija menda radi 26-59 goriških Nemcev? Zakaj pa ne bi bila slovenska v Gorici in talijanska v Gradiški ali kje drugej, saj je Slovencev vendar le največ 129857, a Talijanov 73.425. Ne bi li to bilo bolj pravično? V Istriji ima Slovencev 43.004 pa se piti najmanj na njih ni obzir vzel. Naj bi se vsaj Hrvatom, katerih se šteje 121.732, dala ena višja gimnazija namreč v Pazinu, kamor bi tudi lahko Slovenci zahajali. Trščanski Slovenci pa, katerih ima 26.263, morali bi dobiti na državni gimnaziji v Trstu kakšne pravice v jezičnem pogledu.

Kaj pa koroški Slovinci? Saj jih je vendar po najnovem popisu 102.252. Le ti nimajo do zdaj nobenega srednjega zavoda. Na nje se ne sme pozabiti. To je posebno važna točka. Na spodnjem Koroškem bi se morala osnovati v enem povečem trgu na pr. Velikovcu vsaj nižja gimnazija. Zato bi se morali vsi slovenski poslanci oduševljeno zavzeti.

Poslanec dr. Vošnjak je svojej interpelaciji o žalostnem stanju koroških Slovencev odkril vse rane, ktere bi se morale začeti celiti, ali to bi bilo edino mogoče, da se izvede v istini to, kar predlažem. Dajte koroškim Slovincem vsaj eno nižjo gimnazijo in poleg nje slovensko učiteljsko, iz katerega bi dobajali slovenski učitelji, kajti dokler tega nimamo, nemoremo iti dalje. Na Koroškem se narodne šole čedalje bolj ponemčujejo, ker ni slovenskih učiteljev, ko bi imeli pa svoje slovensko učiteljsko, storil bi se temu žalostnemu počenjanju v kratkem konec. Iz istih razlogov naj se pridržijo tudi učiteljske v Mariboru po nasvetu prof. Kvičale. Z idejo, ktero so sprožili nekateri naši poslanci, da bi se za vse Slovence osnovalo v Ljubljani centralno učiteljsko, se nemorem sprijateljiti. Mi bi na ta način tako rekoč popustili trdajavo narodno, ko bi iz Maribora učiteljsko odstranili. Kam bi hodili mladenčji iz Štajerske naobraživat se za učitelje? Mnogi bi se izgubili in odtujili. Ljubljana bi bila pre-

daleč za kandidate, saj vam je poznato, da se večidel siromašni učenci posvetijo učiteljskemu stališu. Stipendij pa tudi ne bi mogli toliko utemeljiti, da bi se vsem pomoglo. Dalje je tudi vprašanje, kako bi bilo z nameščevanjem teh učiteljev na Štajerskem, dokler vsi Slovenci nismo zedinjeni pod jedinstveno upravo. Štajerski deželni šolski svet bi tukaj gotovo nam bil nasproten. To so razlogi, da se učiteljske v Mariboru na vsak način pridržijo.

Prof. Kvičala nam v svojih nasvetih ni privoščil nobene realke. Zakaj to? Pisatelj teh vrstic misli, da imamo Slovenci tudi na realke pravico. Posebno pa govori važen razlog za slovenske realke. Iz realk prihajajo možje, ki ostanejo med narodom kot trgovci, podvzetniki, obrtniki, in ako so ti naši protivniki, morejo nam mnogo škoditi, kar nas vsakdanja skušnjava uči. Gledajmo tedaj, da se tudi v materialnem pogledu po šolah, in to so realke, pomore. Za zdaj bi morali dobiti najmanj dve realki: eno v Ljubljani in eno na Štajerskem. In to je lahko mogoče, ako se ljubljanska in mariborska pretvore v slovenske.

To so moje skromne opazke o nasvetih prof. Kvičale. Stvar bi se sicer dala obširneje razpravljati; jaz sem za zdaj napisal samo obris teh opazek. Pozivljem pa vse rodoljubne profesorje, da se tudi še kdo drugi o tej stvari oglasi, da se to vprašanje bolj na tanko razbistri.

Politični pregled.

V Ljubljani 7. aprila.

Avstrijske dežele.

Kakor se „Našincu“ piše, pogojuje se zdaj naš kranjski poslanec baron Žvegelj z grofom Coroninijem o ustanovi **novega kluba**, kateri bi se nabral iz takih poslancev, ki do zdaj še niso pristopili k nobenemu klubu. To so namreč Italijani: grof Coronini, Ciani, Bertolini, Lazarini, Franceschi, Pajer, Vidulich; Rusini: Ozarkijevič, Kovalski, Kulačkovski; Slovenec: Žvegelj; Srba: Ivanič, Vucetič in Nemci: grof Dubsky, grof Wurmbrand, baron Walterskirchen (če bo vnovič voljen), grof Salm, Schöffel, Fürnkranz, Steudel, Kronawetter, Schönerer, Zschock,

Löblich, Posch, Witmann, Burgstaller. To je 27 poslancev. Akoravno se vsi ti ne dajo lahko pod en klobuk spraviti, vendar bi jih znal grof Coronini zbrati okoli sebe kakih 20 glav, ter osnovati „klub levega središča“ ki ne bo v vseh rečeh z levičarji glasoval. Tako znajo nemškoliberalci popolnem na cedilu ostati in zgubé vse upanje, da bi kedaj vrgli sedajno vlado.

Levičarji so v hudih kleščah, ker tudi nemški obrtniki vedno bolj krepko zahtevajo od svojih poslancev, naj se potegnejo za novo obrtniško postavo. Ako se liberalni poslanci uklonejo želji obrtnikov, zamerijo se s tem judovski kliki, ki jih z denarjem podpira in ima časnike v rokah; ako pa prošnje obrtnikov odbijejo po nasvetu „N. fr. Presse“, morajo se tresti za svoje mandate, kajti obrtniki po mestih so nezadovoljni s postopanjem svojih liberalnih poslancev in jim žugajo, da jih ne bodo več volili. Ta pretnja je toliko bolj uznemirljiva za dotične gospode „zastopnike ljudstva“ (?), ker bodo odslej volili tudi mali patentarji, ki plačujejo le po 5 gld. davka, teraj bodo obrtniški krogi pri mestnih volitvah odločevali.

Češki grajšaki zbirajo žareče oglje na glavah svojih nemških kolegov. Akoravno so nareč verolomno storjeno pogodbo odbili in niso hoteli priznati več kompromisa, in akoravno jih je huda kazen zadela, da so bili pri zadnji dopolnilni volitvi tepeni, vendar so češki grajšaki tako velikodušni, da ponujajo nemškim vnovič kompromis. Človek bi mislil, da bodo ustavoverci ginjeni po taki plemenitosti, podali konservativcem roko v spravo, ter z veseljem sprejeli kompromis, ker sicer nimajo upanja do zmage, pa ravno narobe pišejo nemški listi, ter svetujejo nemškim grajšakom, naj pogodbe ne sprejmejo. Naj brž jih je sram priznati, da so se zadnjič hudo spekli, ko so kompromis odbili. Toraj na eni strani spravedljivost do skrajne meje, na drugi strani zagrizeno sovraštvo. Vsaj bodo merodajni krogi vedeli, kterej stranki smejo več zaupati!

Nek dopisnik nasvetuje v „Tribüne“, naj bi se dežele **Bosna, Hercegovina** in **Dalmacija** zvezale z Avstrijo z železnicami, ker bi se na tak način najbolje priklekale k skupni državi, s ktero bi jih potem

zrno, ki vedno rase. Mat. XIII. Posebna milost božja je obilnost in delovanje, ktero daje večni Oče cerkvi in čedi Jezusovi: ut vitam habeant et abundantius habeant. Iv. X. Vprašam: kje je dandanes v pravoslavni cerkvi to življenje in ta rodovitnost?

Največa in najvažnejša veja pravoslavne cerkve, cerkev ruska, ali je svobodna in v svojem apostolskem zvanju neodvisna? Da, ali je ona, odkar je moskovski patriarhat zamenjen s sinodo petrograjsko, v pravem smislu cerkev ali samo neka vrsta državnih ustanov? Znano mi je, da priznajo najumnejši in najvažnejši državniki v Rusiji, da v cerkvi ruski ni dovolj življenja in delovanja, ki bi premoglo nevarne nauke in težnje nihilistične, ktere je izumil sam pekel, ki vsakemu društvu človeškemu preti s propastjo, manjka življenja in delovanja, da bi zvladalo in v slogi združilo v posamezne ločine razdeljeno cerkev rusko; te ločine pa ovirajo v napredku in slabijo cerkveno snago. Ne čitamo tudi ničesar o uspehih pravoslavni apostolov ruskih med mnogobrojnimi muhamedani, ki so v ogromnem ruskem carstvu. V obče priznavajo danes v Rusiji, da je vsemu temu glavni vzrok po-

manjkanje one svobode in neodvisnosti v pravoslavni cerkvi, brez ktere ni pravega življenja in prave rodovitnosti; toda žalibog tudi omenjajo, da je cerkev pravoslavna v Rusiji vže od vekov tako vajena tujemu gospodstvu, da misli, da ne more brez njega živeti. Mislijo zato resno v Rusiji, kako bi se to zlo odstranilo in hčejo v ta namen znamenit korak, da se povrne cerkvi ruski njen poglavar, da se zopet ustanovi patriarhat; toda poleg vsega tega ostala bode resnica, da se vsaki posamezni toraj tudi ruski cerkvi vpešno pomore le s tem, ako se izmiri z zapadno cerkvijo, kjer bi zajemale iz neusahljivega vira vseobčne edinosti cerkvene novo življenje in delovanje v dosego svojega apostolskega zvanja; če se kje, gotovo se tu vresničujejo besede Gospodove: Kdor ima, dalo se mu bode, da bo imel v obilnosti, onemu pa, ki ima malo, se bo vzelo tudi to, kar ima.

Ko jaz te okolnosti, katerih nikdo ne more tajiti, premišljam, pač ne vidim v njih čiste resnice in posebne dobrote božje, domisljam se pa na smokvenico (figovo drevo), ki ne pri- naša sadu; ali pa, kar sv. Ciprijan govori v krasni svoji knjigi o edinosti, da je vsaka

cerkev, ki se loči od edinosti, podobna soln- čnemu žarku, ki brez solca niti sveti niti greti ne more; ali potoku, ki se loči od svojega vira in se posuši; ali veji, ktera, odsekana od debla, ne donša več sadov. — Sicer se imenuje edinost cerkve katoliške lažjavo, vendar je cerkev katoliška ravno v tej edinosti ohranila do današnjega dne svojo svobodo in neodvisnost, vir pravemu življenju in delovanju. Zato imamo dovolj dokazov, katerih ne more pobiti tudi vladika zadarski: prvo, da se ruska vlada resno dogovarja s stolico rimsko, kako bi se najbolje uredile razmere katoliške v Rusiji in kako bi se najodarnjeji in najnaprednejši del Slovanstva pomiril in zadovoljil, in drugo, da pošilja Angleška svojega poslanca v Rim, da upokeji svojo Irsko in da ustanovi katoliško hierarhijo v Indiji; dalje je tudi najumnejši in najmočnejši državnik današnji, knez Bismark, ki vedno bolj in bolj spoznava, da je ni sile na svetu, ki bi mogla zatreti moč edinosti cerkvene ter da se mu je sporazumeti z Rimom, ako hoče vtrditi najnoveje vspehe nemškega naroda. Sicer ima res cerkev katoliška vedno dovolj notranjih in zunanjih težav, toda dobi tudi vedno v notranji svoji

vezala lastna korist, promet in kupčija, tudi bi s tem stopile v ožjo in tesnejšo dotiko z deželami, ki so jih tamošnji prebivalci smatrali do zdaj kot tuj svet. Ta nasvet ravno ni napčen in je premisleka vreden. Dopisnik meni, da vse dragocene trdnjave, ki jih mislijo napraviti v Hercegovini in Krivošiji, ne bodo toliko koristile, kakor nasvetovane železnice.

Vnanje države.

Na **Nemškem** so se pogodili katoliki in protestantovski konservativci gledé cerkvenega vprašanja. Ker je Bismarck to pogodbo potrdil, ima „kulturni boj“ na Pruskem v kratkem prenehati.

Srbija je vsa razburjena zavolj novih volitev 57 poslancev, katerim je vlada mandate vzela, ker so iz skupščine izstopili. Ako bodo ti nasprotniki sedajne vlade in prijatelji Rusije vnovič voljeni, imela bo vlada težko stanje. Zato si ona vse prizadene, da bi ti ne bili več voljeni. Po francoskem denarnem polomu je Srbija zgubila blizu 20 milijonov dinarov. Opozicija ljuto ščuje proti sedajni vladi in proti Avstriji.

Izvirni dopisi.

Iz slovenskega Štajerja, 5. aprila. (Naše politične razmere na slovenskem Štajerju) postajajo vedno burniše, pa tudi zanimivejše, kajti čim bolj se med ljudstvom vzbuja narodna zavest, tim hujše raste pri importiranih in domačih nemškutarjih zavist in drznost, s katero še od nekdanj našim pravicam nasprotujejo. Očitno se to vidi iz njihovih časnikov. Kdor bi namreč samo liberalne nemške liste iz Gradca, Maribora in Celja bral ter iz tega sklepal na naše politične in socijalne razmere, moral bi misliti, da je med Slovenci in Nemci na Štajerskem že grozen boj, in da bodo Slovenci zdaj in zdaj zadnjega Nemca vjeli, odrli, spekli in anedli; tak krič namreč ti lističi delajo. In vendar za to ni čisto nobenega; kajti povsod še izključljivo vlada nemščina po šolah in uradih in na najvišja mesta in v najboljše službe so nastavljeni Nemci, ki še toliko ozirane jemljejo na Slovence, s katerimi morajo občeovati, da bi se vsaj za silo slovenščine naučili. — Ker je to zoper vse natorne in

državne pravice, oglašil se je naš državni poslanec dr. Vošnjak v državni zbornici ter razjasnil, kako se zlasti na Štajerskem in Koroškem godi Slovincem, ki bi morali imeti tiste pravice, ker imajo tudi tista bremena, kakor drugi avstrijski narodi. Ker je krivica očividna, niso si upali v zbornici trditi, da Slovenci ne bi imeli pravice tega zahtevati, ampak rekli so, da ni vse to res, kar je dr. Vošnjak govoril, in da Slovenci sami tega ne zahtevajo, zlasti na Koroškem ne, kjer so vsi prav zadovoljni ter celo očitno protestujejo zoper Vošnjakove zahteve, in da se jim že zdaj vse to ne more dovoljiti, ker bi to jim samim bilo na škodo. V srcu pa so vendar bili vsi prepričani o naših pravicah in vsled tega je zlasti naše nemškutarje velik strah obšel, da bi vendar vtegnili svoje pravice dobiti in da bi vsled tega marsikteri nemškutar pri nas svoj kruh zgubil, ker je bil prelen ali pretope glave, da bi se bil slovenščine naučil. To je vzrok, da so zdaj grozen hrup zagnali po časnikih o poslovenjenju Štajerskega in o zatiranju Nemcev na Slovenskem. Prva se je oglašila drzna Celjanka ter takoj razglasila smešen „Aufruf an die Deutschen Untersteiermarks“, v katerem vse štajerske Nemce kliče vkup, da naredijo ali organizirajo močno „nemško stranko“, da sicer sicer vedno tako piše, kakor da bi celi spodnji Štajar itak ves nemšk bil. Za Celjanko se je takoj oglašila jetična Mariborčanka, ki je v vesti si svoje slabosti veliko mirniše jamrala in javkala, kolika nevarnost da preti nemški kulturi, če bode dovoljeno, da bi se Slovenci na spodnji gimnaziji v Mariboru in Celju v svojem jeziku podučevali.

Kar ste že te dve klepetulji svetu naznanili o veliki nevarnosti nemštva, morala sta Ptujski in Mariborski mestni zastop še enkrat prežvekat v ostrih resolucijah, da bi bilo bolj prebavljive priprostim meščanom, ki še ne morejo prav zastopiti, kaj bi neki bilo to krivega, če bi Slovenci dobili svoje pravice in če bi njihovi otroci dobili priložnost, v šolah se slovenščine učiti, katero bi gotovo bolj potrebovali, kakor francoščino in angleščino, katero se zdaj morajo učiti. Naposled pa še se je nekdo oglašil v Dunajski „Neue fr. Presse“ ter z veliko hudobnostjo in drznostjo v treh člankih opisoval „der Kampf der Deutschen

und Slovenen“, v katerih je z lažmi, s posmehovanjem in obrekovanjem napadal najbolj zaslužne slovenske rodoljube, smešil našo zgodovino in naše pravice ter sklenil, da bi izpolnjevanje naših pravic bilo — barbarstvo.

Ker je iz vseh teh izjav na prvi pogled jasno, da so le iz strasti, iz hudobije ali iz straha za vsakdanji kruh nastale, zato jim naravnost ni vredno in tudi ni mogoče odgovarjati, ampak najboljši odgovor na to je ta, ktere ga jim je že ljudstvo dalo, da je po vseh krajih podpisalo in odposlalo veliko prošenj državnemu zboru za enakopravnost v šolah in uradih. Ker pravica naposled povsod zmaga, zato si nismo v strahu, da bomo tudi Slovenci na Štajerskem dobili svoje pravice, čeravno bomo morali prej še veliko nasprotovanja premagati. Ne vstrašimo se toraj nobenega nasprotovanja, ampak zahtevajmo, kar nas gre za pravico, pred vsem enakopravnost v šolah in uradnih, kajti to je neobhodno potrebno sredstvo za naše izobraženje in za naš obstanek.

Domače novice.

V Ljubljani, 8. aprila.

(Imenovanja.) G. Hočev var, tajnik pri deželni vladi, postal je okrajni glavar in pride v Kočevje, g. Merg iz Kočevja pa v Kranj. G. grof Pace, dosedaj koncipist, postal je deželne vlade tajnik. Obema čestitamo, ker prvi je že star in skušen domorodec, drugi pa je eden naj bolj nadpolnih mlajših vladnikov, kteremu se slovenščina ne mrzi.

(Mestni odbor) je imel v sredo zvečer sejo, pri kateri se je služba mestnega požarnega čuvaja na gradu podelila Blažu Svetelu. Tudi je odbor pritrdil premembi pravil prostovoljne požarne straže. Živahen razgovor se je vnel zaradi izpraznjene službe mestnega praktikanta, za katero je nemškutarska večina priporočala Viktorja pl. Schreya. Dr. Zarnik je ugovarjal zoper to, da bi se služba precej oddala, ker prosilec Schrey ni dokazal, da bi bil v jeziku in pisavi zmožen slovenskega jezika. Tudi je mestni odbor sklenil, da se ima vsaka služba razpisati, in naj se toraj tudi ta. G. Regali je podpiral Zarnikov predlog za razpis službe. Dr. Supan pa je ugovarjal, da ta sklep velja le za službe vladnikov, tukaj pa gre samo za

moči in v prečudnem sestavu dovolj sil, da jih zvlada in premore. Pretila je ob svojem času cerkvi velika nevarnost, da se tudi v njeno telo zagriže rak imenije, toda Bog je dal cerkvi papeža, o vsakem obziru slavnega Gregorija VII., ki je s svojo modrostjo, svojo odločnostjo in dostojnostjo odstranil to smrtno bolezen na veke od cerkve. Ko je cerkvi grozil velik razkol, vzbudil je Bog priprosto toda sveto devico Katarino Siensko, da papeže rimske prevede iz Avinjona v Rim in tako konča žalostni razkol. Protestanti so v šestnajstem stoletju grozili vničiti cerkev, toda ona je našla zdravila tudi proti njim v tridentinskem zboru, ki bode ostal na veke slaven spomenik njene modrosti, njene sile in slave. Pri tem spomni se človek nehoté na sv. Matija poglavje XIII. v katerem prispodablja cerkev rodovitnemu polju, na katerem se ziblje obilno pšenčno klasje. Sicer je res med žitom tudi nekaj sneti in ljulike, toda taka je osoda cerkve na tem svetu; če bo vladala modrost in dostojnost in nekoliko tudi potrpljivost, zazorji dan žetve in Bog obudil bode vrlih ženjcev, ki vedo in znajo čisto pšenico tako v snopove zvezati in ohraniti, da jej snet in ljulika nič ne škodi.

To nam je misliti o raji božjem, o čisti resnici in o posebni milosti božji, s katero se v imenu pravoslavne cerkve ponašajo častni vladike. Da pa pri cerkvi svoji govore le o nevidnem poglavarju in edno o njenem narodnem značaju, o tem hočem primerneje govoriti pozneje, sedaj mi je razsoditi b): Kako razločujejo pravoslavni cerkev od cerkve.

Čudni zares so ljudje na tem svetu! Večkrat se še trdno oklepajo žalostnih posledic tudi tedaj, ko vže davno ni njih povodov in vzrokov. Davno vže je izginilo vzhodno cesarstvo ter leži v grobu in nikdo ga ne more več vzbuditi in vstanoviti v stari njegovi sliki. Človek bi toraj mislil, da vže davno tudi ni več njegovih osnov in nakan; toda prav Slovani še se tesnosrčno držimo teh grških zmešnjav v svojo veliko nesrečo, ker se s tem med nami vedno bolj in bolj razširja brezno. Posebno čuden je v tem obziru vladika karlovski. Njemu je med drugim tudi to jez med cerkvama, ki se ne da premostiti, da se mi katoliki pozdravljamo s „hvaljen bodi Jezus in Marija“, a pravoslavni s „pomoži Bog“. Moj Bog! kaj bi rekli temu sv. Ivan Zlatoust, Bazilij in učeni Bezarion, ko bi danes vstali iz svojih grobov? Ali je pristojno tako pisati

o resni stvari, ki sega tako globoko v dušo celemu našemu norodu. Vzhodna cerkev se je dvakrat, v zboru lionskem in florentinskem, slovesno dogovarjala o združenju z zapadno cerkvijo, toda nikdo se ni domislil, da bi navajal te razlike med vzhodno in zapadno cerkvijo, ktere omenja karlovski vladika. Moj vladika! lahko bi bilo s pravimi razlogi, samo da bi ne bilo starih in novih predsodkov; a vsakdo, ki stvar le nekoliko razume, vas bi mogel prepričati, da bi poleg vseh onih razlik, kterih omenjate, cerkvi lahko živeli v svetem miru, slogi in edinosti, samo da bi vladala pamet, modrost in ona ljubezen, katero nam toliko priporočuje sv. Pavl apostol. — Nekako bolj resen v tem obziru je vladika zadarski, dasi se tudi pri njem izmed vsake vrstice kaže davna grška navada, propad med cerkvama ne mirno in stvarno izoževati, nego vedno bolj razširjati s starimi in novimi razlikami. Kar o tem govori, razdeli se lahko v dve strani, novo in staro. Toda ne ena ne druga ni stvarna. Dovoljeno mi bodi le nekaj malega o tem reči.

(Dalje prih.)

službo praktikanta. Dr. Zarnik ga je zavrnil, da praktikanti postanejo pozneje vradniki, kakor n. pr. avskultanti postanejo sodnijski adjunkti. Ako bi se pa njegov predlog ne sprejel, predlaga, da mora prosilec, preden dobi službo, napraviti praktično skušnjo iz slovenščine, ker se na spričevala ni prav nič zanašati. Dežman trdi, da se mora spričevalom vendar le verjeti, ker jih je dobil na ljubljanski gimnaziji, dasi se je slovenščino učil v nemškem kurzu. Razun tega se na rotovžu nemški vraduje, če bode pa kedaj moral kake oklice v slovenščino predstavljati, se bode to že sam naučil, ker se v šolah tudi ne uče vradnega jezika. Enakega mnenja je bil poročevalec Čuber, in z njim vred vsa nemškutarstva večina, ki je dr. Zarnikova predloga zavrnila in službo podellia Viktorju Schreyu. Tako je toraj naša nemška gospoda zopet pokazala, da ji slovenski jezik ne diši, dasiravno nam ne gre v glavo, kako bi mogel kdo na rotovžu glavnega slovenskega mesta vradovati, ki slovenski ne zna. Ako nemški mestjan sme zahtevati, da mestni vradnik ume njegov jezik, sme z enako pravico to zahtevati tudi slovenski prebivalec. Kadar pa Ljubljana dobi zastop, kakor se ji spodobi, treba bode posnemati zgled naših sosedov Hrvatov, ki so od ljudi v javnih službah zahtevali, da se morajo v enem letu vsi naučiti hrvatskega jezika. Eni so se sicer kisló držali, a naučili so se ga vendar, da so le zamogli ostati v svojih službah. Ob enem pa se je pri tej priliki pokazalo, da naši nasprotniki v prvi vrsti skrbé za svoje ljudi, kajti če se ne motimo, je Viktor Schrey sorodnik mestnega odbornika in bivšega podžupana dr. Schreya, in to je pri naših nemškutarjih prvo in najzdatnejši priporočilo, kajti po njih mnenju so vse javne službe le za nje in njih otroke.

(Dobrodela beseda.) Učiteljstvo tukajšnjih srednjih šol namerava v korist podpornej zalogi dijaške prirediti v ljubljanskem gledališču veliko besedo, pri kateri bodo razven vojaške godbe sodelovali le učenci obeh zavodov. Program te besede, ki ima biti v začetku prihodnjega mesca, objavil se bo ob svojem času.

(Za otroško bolnišnico na Poljanah) boste v torek in sredo v gledališču dobrodelni predstavi, pri katerih bode sodelovalo več tukajšnjih gospodov in gospej, godbo pa bode preskrbel vojaška banda tukaj bivajočega 26. peš-polka. Prvi večer se bode igrala vesela igra: „Wenn Frauen weinen“ (ako ženske jokajo), drugi pa „einer muss heiraten“ (eden se mora ženiti). po igrah se bodo predstavljale žive podobe, „poletno-večerne sanje“. Vstopnina znaša: za ložo, kjer imajo prostor 4 osebe, 6 gl., prvi sedeži po 1 gl., zaprti sedeži po 80 kr., vstopnina v lastne lože 1 gl. za osebo, v parter 60 kr., vojaški in dijaški bileti 30 kr., sedeži na galeriji 50 kr., vstopnina na galerijo 20 kr. Kegar mika poznati in poskušati telefon, bode za 30 kr. lahko prišel v vodjevo kancelijo, ter tam poslušal godbini del. Telefon je preskrbel g. Geba, ki dotično vstopnino daruje za dobrodelni namen.

(Prošnje za slovenski vradni jezik in vstanovo višje sodnije v Ljubljani) poslale ste državnemu poslancu g. Klunu tudi občine Vodice in Borovnica. Le tako naprej!

(Vodstvo podkovske šole) v Ljubljani prevzel je s pritrditvijo ministerstva za pojedelstvo g. dr. Karl Bleiweis vitez Trsteniški, učitelj pa je g. Schlegel in asistent njegov g. Ojstrič.

(Vreme) je sicer vedno krašno, pa zadnje dva dni je bila burja in je napravila jako ob-

čutiljiv mraz. Včeraj je bilo v mestu 2°, na Rožniku pa samo 1° gorkote in slana. Je li pa polju in drevju kaj škodovala, se ne ve. Da bi le ne bila posmodila mladega traja, ki že odganja.

Razne reči.

— Umivanje nog na cesarskem dvoru. Kakor katoliški škofje, tako imajo tudi cesar in cesarica navado, da veliki četrtek v spomin na našega Izveličarja 12 revežem umivajo noge, cesar 12 možem, cesarica 12 ženam. V ta namen navadno izbero najstarejše ljudi, in izmed njih, ki so jim letos umivali noge, bili so stari: 2 po 91 let, 4 po 90, 3 po 89 in 3 po 88 let. Vsi skupaj so bili toraj stari 1073 let. Izmed žen, katerim je cesarica umivala noge, bile so stare: 2 po 96 let, ena 93, dve po 92, ena 91, dve po 90 in 4 po 89, toraj vseh 12 skupaj 1096 let. Tudi cesarjevič Rudolf in princesinja Štefanijska sta se letos vdeležila te slovesnosti in sta 5. t. m. v ta namen iz Prage prišla na Dunaj.

— Dve priporočila vredni poljski knjigi. V „Kresu 1. števil. nahajamo od g. Joa. Ogórka kratko poročilo o znamenitejših novejših delih polske književnosti, katera za rusko izmed slovanskih prvo mesto zavzema. Reči moramo, da nas take poročila močno veselí. Ne samo, da vedoželjni čitatelj lahko z njima iz bogatega vira v slovanskem duhu spisan h knjig, tudi za vzajemnost slovansko bo s tem, da se razna plemena druga na drugo ozirajo, dosti storjeno. In v tem oziru veljá še posebno v pozor jemati Poljake, kateri pričenši vže slovanski čutiti, bodo uvidevali, da jim ostali Slovani nismo bratje samo po besedi, marveč tudi v dejanji. Vseled tega naj mi bo dovoljeno opozoriti še na dve drugi, po letih sicer ne, pa po vsebini za Slovence dosti novi poljski knjigi.

Prva nosi naslov: „Niemiecko-poljski słownik wyrazów prawnych i administracyjnych. Wydanie drugie, staraniem in nakładem akademii umiejętności w Krakowie. V 8° 150 str. 1874. Že v „przedmowy“ k prvemu izdanju l. 1860 poizvemo, da je pri akademiji brzo po upeljavi poljskega jezika v uradni je stopil skup ožji odbor, ki si je zadal nalogo: sestaviti v velikej obširnosti „Slovar izrazov poljskih tehničnih,“ kateri bi se naj tolmačili tudi z latinsko, nemško in francosko besedo, ter bi takorekoč predstavljali nekako zgodovino jezika pravnško poljskega. A ker je pa bilo za prvo rabo manjšega enacega dela nujno potreba, je eden članov (Stanisl. Zarski) sestavil pričejoče delce, ki je bilo po odboru prerečeto, popravljen in dopoljen, ter je izkazalo svojo izvrstnost v tem, da se je prvo izdanje v kratkem času razprodalo. Isto takó se je še to drugo izdanje zopet zdatno pomnožilo in potrebam primerno še bolje dopolnilo, ter je sedaj v resnici pravi „rukovet“ za vsacega, ki si hoče na lehak način tolmačiti čisto dosti zavite izraze pravnične, ter jim tudi s pomočjo slovanske poljščine in v slovenščini dati pravi pomen. Kajti znano je, da zna čisto že človek pomen, katera redkeje rabljene besede, pa smisla pravega za njo ne zmore zadeti, in dokler še Slovenci, ako kedaj dobodemo naščino v uradnijo, nimamo enakega slovarja, se bo maraški domoljubni slovenski uradnik s tem slovníkom vrlo okoristil, ker mu bo v mnogih okoliščinah, tudi poljščino ne baš znajočimu, podajal nasvete, tudi za slovenščino primeren pójem iz sedaj običnih nemško latinskih izrazov vatvariti. Kajiga se še nadalje prikupi vseled ličnega in čednega tiska in pa

pirja, ter se je prikralo le prav malo „pomyšle drukarekich,“ kar jej še daja dolgo trajno vrednost. Zanimivo je še to, da se je tudi Poljakom zdelo vredno v njem omenjati poslovice: „póki język, depóty i naród“ (dokler jezik, dotlej tudi narod), kar si moramo mi maloštevilnejši Slovenci še bolje ohraniti vsaj pri napredku v književnosti v spominu.

(Konec prih.)

Za bližnje šmarnice priporočamo lanskó leto prepozno izišlo:

Razlaganje sv. rožnega venca za šmarnice in tudi vse druge čase s sledečim obsegom:

- a) Zakaj imamo Marijo častiti, kako jo častimo sploh; kako jo častimo z rožnim vencem; kaj pomeni vera, Gospodova molitev, angelovo češenje (1. do 15. dan);
- b) premišljevanje petnajstih skrivnost vselega, žalostnega in častitega dela (16. do 30 dan); 31. dan usmili se duš v vseh;
- c) navadne molitve: jutranje, meddnevne, večerne; mašne, spovedne in obhajilne; lavretanske litanijs; devetdnevna in tridnevna;
- d) nekaj pesem: Mariji Devici rožnovevski in še deset drugih.

Knjiga se toraj, ne le za poduk in premišljevanje, ampak kot mohtvenik vsaki čas lahko rabi.

Veljá v pol platnu 75 kr., v pol usnji 80 kr., vse v usnji 95 kr. in z zlatim obrezkom 1 gl. 15 kr.

Sveto leto, in sicer:

- a) Kratak poduk o sv. letu in dotičnimi molitvami v prvi, drugi in tretji cerkvi z trojnimi litanijami, ki se edino smejo pri Božji službi moliti t. j. vseh svetnikov, Matere Božje in presv. Imena Jezusovega;
- b) poduk o odpustkih; jutranja, popoldanska, večerna pobožnost; sv. maša; češenje presv. rešnjega Telesa, križev pot in rožni venec;
- c) sestavek popolnih odpustkov, ki se zamorejo vsak dan meseca in o smrtni uri zadobiti; sestavek lahko zadobljivih nepopolnih odpustkov.

Potem takem knjžca ni le za zdajno sv. leto pripravna, ampak tudi za poznejše in zaradi raznih molitev in dodatka o odpustkih vedno podučljiva in polna duhovnega dobička za verno ljudstvo.

Veljá v lepem zavitku 20 kr., vezana 35 kr.

Knjige (vsaka po svojem namenu) so po obsegu in splošni rabljivosti za verno ljudstvo vsega priporočila vredne.

Katol. bukvarna.

Portret

umrlega

dr. J. Bleiweisa vit. Trsteniškega

je ravnokar izšel. V originalu naslikal in v oljnato barvenem tisku izvrstno izvršila staga e. kr. dvorna tiskarna in artistski zavod g. Reiffensteina na Dunaji. Velja pa

Podoba v oljnato barvenem tisku 63 cm. široka, 79 cm. visoka, nerazpeta 3 gl.

Podoba na platnu razpeta v 10 cm. širokem baroque okviru 6 gl. 50 kr.

Podoba na platnu razpeta v 13 cm. širokem baroque okviru 8 gl., dalje v velikosti 55—68 cm.

Podoba v oljnato barvenem tisku z 10 cm. širokim baroque okvirom 5 gl. 80 kr.

Podoba prodaja se tudi proti plačtili na mesečne obroke.

Čistega dohodka teh podob namenjena je polovica za „Narodni dom“ in polovica za zidanje cerkve srca Jezusovega.

Z odličnim spoštovanjem

F. Kolman,

zaloge stekla in porcelana v Ljubljani.

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.